

YASHIL IQTISODIYOT TAMOIYILLARI VA ULARNING MILLIY RIVOJLANISHDAGI AHAMIYATI

Toshpo'lotova Jasmina Nuriddin qizi

Shahrisabz davlat pedagogika instituti

“Matematika va informatika” yo‘nalishi talabasi

jasminatoshpulotova06@gmail.com (97) 389-83-78

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14759672>

Annotatsiya: Ushbu maqola yashil iqtisodiyot tamoyillarining milliy rivojlanishdagi ahamiyatini tahlil etadi. Yashil iqtisodiyot atrof-muhitni himoya qilish, resurslardan samarali foydalanish va barqaror rivojlanishni ta'minlashga qaratilgan iqtisodiy model bo'lib, uning tamoyillari iqtisodiy va ekologik barqarorlikni oshirishga xizmat qiladi. Maqolada yashil iqtisodiyotning asosiy tamoyillari, masalan, qayta tiklanadigan energiya, barqaror ishlab chiqarish va ijtimoiy adolat, shuningdek, ularning milliy iqtisodiyotga qo'llanishi va rivojlanishdagi roli batafsil muhokama qilinadi.

Аннотация. В данной статье анализируется значение принципов зеленой экономики в национальном развитии. Зеленая экономика – это экономическая модель, направленная на защиту окружающей среды, эффективное использование ресурсов и обеспечение устойчивого развития, а ее принципы служат повышению экономической и экологической стабильности. В статье подробно рассматриваются основные принципы зеленой экономики, такие как возобновляемые источники энергии, устойчивое производство и социальная справедливость, а также их применение в национальной экономике и их роль в развитии.

Annotation. This article analyzes the importance of green economy principles in national development. Green economy is an economic model aimed at protecting the environment, efficient use of resources and ensuring sustainable development, and its principles serve to increase economic and ecological stability. The article discusses in detail the main principles of the green economy, such as renewable energy, sustainable production and social justice, as well as their application to the national economy and their role in development.

Kalit so'zlar. Yashil iqtisodiyot, barqaror rivojlanish, qayta tiklanadigan energiya, ekologik xavfsizlik, resurslardan samarali foydalanish, ijtimoiy adolat, iqtisodiy barqarorlik, eksport salohiyati, energetik mustaqillik, milliy rivojlanish.

Ключевые слова. Зеленая экономика, устойчивое развитие, возобновляемые источники энергии, экологическая безопасность, эффективное использование ресурсов, социальная справедливость, экономическая стабильность, экспортный потенциал, энергетическая независимость, национальное развитие.

Keywords. Green economy, sustainable development, renewable energy, environmental security, efficient use of resources, social justice, economic stability, export potential, energy independence, national development.

Bugungi global iqtisodiy muammolar ekologik muvozanat va resurslarning cheklanganligi bilan bog'liq holda yangi iqtisodiy model – yashil iqtisodiyotga bo'lgan ehtiyojni oshirmoqda. Yashil iqtisodiyot atrof-muhitga zarar yetkazmagan holda iqtisodiy rivojlanishni qo'llab-quvvatlaydigan tamoyillar majmuidir. Bu model uzoq muddatli barqaror rivojlanishni ta'minlashda muhim omil sifatida e'tirof etilmoqda.

Yashil iqtisodiyot - bu global status universal va transformativ o'zgarish. Bu hukumat ustuvorliklarini tubdan o'zgartirishni talab qiladi. Ushbu o'zgarishni amalga oshirish oson emas, lekin agar biz barqaror rivojlanish maqsadlariga erishmoqchi bo'lsak, bu zarur.

Ushbu yashil investitsiyalar maqsadli davlat xarajatlari, siyosat islohotlari va soliqqa tortish va tartibga solish sohasidagi o'zgarishlar orqali faollashtirilishi va qo'llab-quvvatlanishi kerak. Birlashgan Millatlar Tashkiloti atrof-muhit, tabiiy kapitalni muhim iqtisodiy aktiv va ijtimoiy manfaatlar manbai sifatida tushunadigan rivojlanish yo'lini targ'ib qiladi, ayniqsa, tirikchiligi tabiiy resurslarga bog'liq bo'lgan kambag'al odamlar uchun. Yashil iqtisodiyot tushunchasi barqaror rivojlanishning o'rnini bosmaydi, balki butun Osiyo va Tinch okeani mintaqasida iqtisodiyot, investitsiyalar, kapital va infratuzilma, bandlik va malakalarga hamda ijobiy ijtimoiy va ekologik natijalarga yangi e'tiborni yaratadi.

Barqaror rivojlanish uchun yashil iqtisodiyot, barqaror iste'mol va ishlab chiqarish va resurslar samaradorligining o'rne: barqaror iste'mol va ishlab chiqarish jarayonlar va mahsulotlarning butun hayotiy sikli davomida resurslarni iste'mol qilish, chiqindilarni hosil qilish va emissiyalarni kamaytirish uchun ishlab chiqarish jarayonlari va iste'mol amaliyotlarini takomillashtirishga qaratilgan. Resurs samaradorligi esa jamiyatga qiymat yetkazib berish uchun resurslardan foydalanish usullarini nazarda tutadi va mahsulot yoki xizmat birligi uchun zarur bo'lgan resurslar miqdorini, ishlab chiqariladigan chiqindilar va chiqindilarni kamaytirishga qaratilgan.

Yashil iqtisodiyot investitsiyalar, bandlik va malakalarga asosiy e'tibor qaratgan holda barqaror iqtisodiy o'sish uchun makroiqtisodiy yondashuvni ta'minlaydi. Mamlakatimizda "Yashil" iqtisodiyot asosida barqaror rivojlanishni ta'minlashda O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan 2019 yil 4-oktyabrda tasdiqlangan "2019-2030 yillarda O'zbekiston Respublikasini "yashil" iqtisodiyotga o'tish strategiyasi" muhim dasturiy amal hisoblanadi. "Yashil" iqtisodiyotga o'tishning muhim vazifalari qatoriga iqtisodiyotning energiya samaradorligini oshirish va tabiiy resurslarni oqilona iste'mol qilish kiradi. Ushbu belgilangan maqsadli indikatorlarga texnologiyalarni modernizatsiya qilish va moliyaviy mexanizmlarni rivojlantirish orqali erishiladi. "Yashil texnologiyalar"ni joriy etishning institutsional asoslarini rivojlantirish. Jumladan, texnologik ehtiyojlarni baholash, ustuvor vazifalarni belgilash va eng muhim texnologiyalarni tanlash, ularni ishlab chiqish transferga ko'mak berish zarur.

"Yashil texnologiyalar"ni tijoratlashtirish mexanizmlarini rivojlantirish, innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlash uchun tashkiliy tuzilmalar - texnologiyalarni yetkazib berish agentliklari, texnologik biznes-inkubatorlar, texnoparklar, klasterlar yaratish lozim.

Yashil iqtisodiyot tamoyillarini milliy rivojlanishga tatbiq etish ekologik muammolarni hal qilishda muhim rol o'ynaydi. Havo, suv va yer ifloslanishini kamaytirish, iqlim o'zgarishiga qarshi kurashish va tabiiy resurslarni saqlash ekologik xavfsizlikni ta'minlashning asosiy yo'llaridir.

Yashil iqtisodiyot tamoyillarini qo'llash iqtisodiy barqarorlikka xizmat qiladi. Resurslarning samarali va uzoq muddatli ishlatilishi iqtisodiy inqirozlar va muammolarga qarshi turishda yordam beradi. Bu, ayniqsa, energiya va resurslarga bo'lgan qaramlikni kamaytirish orqali erishiladi. Yashil texnologiyalar va ekologik sohalarda yangi biznes imkoniyatlari yuzaga keladi, bu esa yangi ish o'rinlarining paydo bo'lishini ta'minlaydi.

Masalan, qayta tiklanadigan energiya sektori va ekologik toza mahsulotlar ishlab chiqarish sohalarida ish o'rinlari ko'payadi.

Yashil iqtisodiyot qayta tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanishni kengaytirish orqali milliy energiya xavfsizligini ta'minlaydi. Bu shu bilan birga, energiya importiga qaramlikni kamaytirish va energetik mustaqillikni oshirishga yordam beradi. Ekologik toza mahsulotlar va texnologiyalar xalqaro bozorlarda yuqori talabga ega. Yashil iqtisodiyotning rivojlanishi milliy eksport salohiyatini oshirishga ham xizmat qiladi. Shu tarzda, eksportni diversifikatsiya qilish va yangi bozorlarni ochish mumkin.

References:

1. Musurmanova, Yayra, and Jasmina Toshpo'lotova. "Iqtisodiyotni raqamlashtirish sharoitida iqtisodiy jarayonlar va moliyaviy munosabatlarning transformatsiyasi." *Nashrlar* (2024): 38-41.
2. Muhammadiyev, Alijon, and Shukurullo Aliqulov. "PROSPECTS OF USING COMPUTER TECHNOLOGIES IN MODERN EDUCATION." *Наука и технология в современном мире* 3.3 (2024): 90-92.
3. Musirmonov, Shohboz, and Jasmina Toshpo'lotova. "Moliya bozorini rivojlantirishda yashil iqtisodiyotga o'tishining muammolari va yechimlari." *Nashrlar* (2024): 374-377.
4. Madadjon, O'Ktamonov. "PEDAGOGIKA OLIY TA'LIM MUASSASALARI TALABALARINING INFORMATIKADAN AXBOROT-TEXNOLOGIK KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI." *Academic research in educational sciences* 4.CSPU Conference 1 (2023): 275-281.
5. Musurmanova, Yayra, and Jasmina Toshpo'lotova. "SHAXSLARDA TAVAKKALCHILIK BILAN BOG'LIQ VIRTUAL O'YINLARGA MOYILLIGINI PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI." *Universal xalqaro ilmiy jurnal* 1.4 (2024): 776-777.
6. Musurmanova, Yayra, and Jasmina Toshpo'lotova. "XXI ASR YOSHLARINING AXBOROT PSIXOLOGIK XAFSIZLIGINI TA'MINLASH MASALALARI." *Universal xalqaro ilmiy jurnal* 1.4 (2024): 445-447.
7. Toshpo'lotova, Jasmina, and Yayra Musurmanova. "CURRENT ISSUES OF TEACHING UZBEK AND RUSSIAN LANGUAGES IN THE PROCESS OF GLOBALIZATION." *Models and methods in modern science* 3.6 (2024): 187-191.
8. Musurmanova, Yayra, and Jasmina Toshpo'lotova. "TEXNIKA OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA XORIJIY TILLARNI O'QITISHNING DOLZARB MASALALARI." *Прикладные науки в современном мире: проблемы и решения* 3.3 (2024): 10-12.
9. Toshpo'lotova, Jasmina, and Yayra Musurmanova. "TA'LIM TIZIMIGA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISH VA INTEGRATSIYALASH MASALALARI." *Общественные науки в современном мире: теоретические и практические исследования* 3.3 (2024): 46-49.
10. ShukurulloFayzullo o'g'li, A. (2024). TA 'LIMDA MULTIMEDIYA TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASH. *PEDAGOGS*, 50(2), 51-55.
11. Aliqulov, Sh. "M. Yaxiyaxonova. Ta'lim samaradorligini oshirishda kreativ va zamonaviy metodlarning ahamiyati. Raqamli ta'lim muhitida fanlararo integratsiyani Qo'llashning ta'lim

samaradorligiga ta'siri: xalqaro Tajribalar va rivojlanish istiqbollari." (2024).

12. Muhammadiyev, Alijon, and Shukurullo Aliqulov. "PROSPECTS OF USING COMPUTER TECHNOLOGIES IN MODERN EDUCATION." *Наука и технология в современном мире* 3.3 (2024): 90-92.
13. FAYZULLO, ALIQULOV SHUKURULLO. "TA'LIM JARAYONIDA MULTIMEDIA VOSITALARINI QO'LLASH." *JOURNAL OF NEW CENTURY INNOVATIONS* 45.2 (2024): 61-65.
14. Aliqulov, Shukurullo, Ziyavutdin Turayev, and Javlon Nishonov. "BOSHLANG'ICH SINFI O'QUVCHILARINING MATEMATIK SAVODXONLIGINI OSHIRISHDA TIMSS XALQARO BAHOLASH DASTURINING ROLI VA AHAMIYATI." *Молодые ученые* 2.10 (2024): 85-90.
15. Fayzullo o'g'li, Shukurullo. "Aliqulov." "TA'LIMDA MULTIMEDIYA TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASH." *PEDAGOGS* 50 (2024): 51-55.
16. Shamsiddinov, G'iyosjon, Barchin Ro'ziqulova, and Laziza Inatillayeva. "BOSHLANG'ICH TA'LIMDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH USULLARI VA AFZALLIKLARI." *Педагогика и психология в современном мире: теоретические и практические исследования* 3.10 (2024): 39-41.
17. Shamsiddinov, G'iyosjon, Umida Nurmaxmatova, and Durdona Turayeva. "INFORMATIKA VA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING TA'LIM JARAYONIDAGI O'RNI." *Science and innovation in the education system* 3.4 (2024): 102-105.
18. Shamsiddinov, G'iyosjon, Jasmina Murodulloyeva, and Durdona Turayeva. "GLOBAL IQLIM O'ZGARISHI SHAROITIDA EKOLOGIK BARQARORLIKNI SAQLASHNING ZAMONAVIY, INNOVATION USULLARI." *Инновационные исследования в современном мире: теория и практика* 3.3 (2024): 103-106.